

M **AMIN**
MAALOUF
Grădinile luminii

Traducere din limba franceză
de Ileana Cantuniari

POLIROM
2023

Plecat pe jos, cu capul înfășurat într-o eșarfă protectoare, ar fi trebuit să ajungă în oraș în patru-cinci zile. Dar se revărsaseră pe neașteptate apele Tigrului, spulberînd digurile, inundînd drumurile, iar călătoria se prelungise. Nu ajunse în cetate decît în a zecea zi, la asfințitul soarelui, fiind pe dată înghițit de gloata ce se înghesuia acolo zi de zi. Cei mai bogați locuitori din Ctesifon erau într-adevăr obișnuiți să aibă o mulțime de animale, cai și turme bogate pe care ciobanii sclavi le duceau la păscut în fiecare dimineață în afara zidurilor, spre spațiile cu nutreț de la Nassir sau Mahoze, și le aduceau înapoi seara, învăluind porțile orașului într-un nor de lînă și de mirosuri, sub îndrumarea bîtelor ciobănești.

Ca mulți alți călători, fiul ținutului Babel fu nevoit să intre pe urmele lor, împins din spate, tușind, deja amețit de vacarmul citadin, deoarece străzile, amortite la amiază, se reînsuflețeau la ceasul amurgului, cînd soarele scăpăta. Slugi ale neguțătorilor, hamali, telali, soldați, îngrijitori de cămile, dispăruți pe durata siestei, își reîncepeau forfota grăbită căreia i se alăturau oamenii ieșiți la plimbare, cu fiecare oră tot mai numeroși de-a lungul malurilor, unde îi așteptau bărcile neguțătorilor ambulante care le ofereau împletituri din pai, tichii și flecușetețe prețioase. Pumni întregi de monede cădeau cu zgomot dintr-o pungă într-alta. Acesta era Ctesifonul. Nu pentru aerul răcoros ieșeau oamenii la plimbare, ci pentru a se împăuna, pentru a-și arăta copiii grași și slugile, dar

mai cu seamă soțiile, de preferință cu pielea albă ca laptele și dolofane, împovărate de coliere pe piepturile decoltate și de brățări înșirate câte două, câte patru, pînă la cot. În acel oraș oamenii purtau pe ei tot ce aveau, tot ce putea arăta ce erau sau ce pretindeau că sînt. Iar dacă, uneori, câte unuia din cerșetorii prăvăliți lîngă zidul unui templu i se arunca una dintre acele brățări, gestul era făcut doar pentru a ului gloata.

Cînd cerul se întuneca și mai mult, cînd plimbarea lua sfîrșit, oameni și animale se întorceau acasă pentru a mîncea și a bea, cîrciumile nefiind destinate decît călătorilor și cîtorva derbedei. Orice bun cetățean care se respecta nu se îmbăta decît la el acasă, stînd culcat, totdeauna culcat, pentru a bea, înconjurat de ființe dragi sau glumețe. Și aici se cuvenea să știi să te fudulești, să dovedești că ai mijloacele de a te îmbăta, să oferi vin din burdufuri pîntecoase prietenilor, vecinilor, clienților, și apoi să te faci criță. Oare nu așa se purta și regele regilor? Pe lîngă paharnici și cei care-i gustau mîncarea, nu avea el un conșopist însărcinat cu treburile legate de beție și care ținea un catastif cu tot ce decreta suveranul în stare de suverană chercheleală, astfel ca la trezire să-i amintească, ajutîndu-l să repare? Dacă acesta avusese o beție darnică în ajun, făcîndu-l să abolească patru ani de impozite, trebuia ca scribul să le poată reintroduce; dacă fusese mînios la beție, deposedîndu-l de funcția sa pe mai-marele astrologilor vinovat că refuzase să danseze, trebuia să-l poată reașeza în funcție.

Ctesifon. Beția ordonată. Ctesifon, moștenitor al Babilonului și rival al Romei; între zidurile sale avea să doarmă Mani în noaptea aceea.

Dar mai întâi, pentru a da un chip orașului, trebuia să dea de urma prietenului său. Mani întrebă un trecător care părea mai puțin grăbit decât alții. Cunoștea el cumva, din întâmplare, un negustor tyrian pe nume Malchos? Malchos, repetă omul făcând ochii mici. Păi să fie vreo zece-doisprezece care se numesc așa. Nevasta lui e grecoaică, zici dumneata...

Și astfel ajunse Mani în cartierul unde era templul lui Nabu, nu departe de Piața Movilelor, în fața unei case cu două caturi, strălucind de albul varului proaspăt, adăpostită de o împrejmuire de palmieri. Portarul îl conduse pe oaspete în fața stăpînului care, ivindu-se la capătul unei alei, își deschise larg brațele.

— Nu e palatul pe care l-am făgăduit, dar mi-am clădit deja chițimia asta, bubuia cu modestie Malchos, ghiftuit și prosper, înfloritor în rotunjimile sale.

Chloe dădu și ea fuga, necrezîndu-și ochilor. Se schimbase foarte puțin. De n-ar fi fost copilașul bucălat pe care-l ținea cu o mână, sprijinindu-l de șoldul deja deprins cu el, se putea spune că era aceeași fată veselă și ghidușă căreia Mani îi păstrase cea mai vie afecțiune, iar părul ei deschis la culoare respira aceeași dezordine. În scurta privire pe care o schimbară, se putea ghici o bucurie neprefăcută; și poate și o rămășiță de regret. Dar nu de ambiguitate.

- Ce-i cu haina asta? spuse ea.
- Da, am părăsit Veșmintele-Albe.
- Pentru totdeauna?
- Și chiar mai mult.

Făcu un pas spre ea și, cu o mână emoționată, atinse ușor obrajii copilului, o fetiță de nici doi ani care se lăsă alintată de oaspetele necunoscut și-l răsplăti chiar cu un zîmbet, agățîndu-se apoi, timidă, de bluza maică-sii.

— Ești binevenit aici, spuse Malchos, casa asta e și a ta, o știi doar.

— Dacă s-ar putea ca o casă din lumea asta să fie a mea, atunci asta ar fi. Dar eu sînt doar în trecere.

— Unde te duci?

— Nu știu încă. Pînă atunci, mă găzduiești în seara asta?

— Seara asta, mîine seară și în fiecare seară a vieții mele.

— Pentru ziua de mîine, am să te întreb din nou mîine.

Malchos ar fi vrut să protesteze, dar recunoscîndu la prietenul lui tonul acela distant, brusc detașat, ca al unui somnambul. Nu avea nici un rost să stăruie. Mai bine schimba subiectul.

— Mîine am să te duc să-mi vezi magaziiile și atelierele, apoi palatul, noul cîmp de curse...

Dar prietenul lui îl întrerupse, luîndu-i mîna într-a sa cu un gest de scuză.

— Nu, Malchos, am mai cu seamă nevoie să hoinăresc prin orașul ăsta, la întîmplare. E timpul să mă uit cum trăiesc oamenii.

Întorcându-se a doua zi acasă pentru a prânzi și a dormi, Malchos își conducea catârca, la fel ca în fiecare zi, luînd-o pe o scurtătură printr-o grădină neîngrijită, un fel de livadă în paragină, cînd îl văzu pe Mani stînd pe o piatră, în mijlocul unei mici mulțimi. Apropiindu-se, observă că prietenul lui ținea pe genunchi o carte deschisă pe care părea că desenează ceva, stînd de vorbă totodată cu persoanele care-l înconjurau. Tyrianul se pregătea tocmai să descalece, cînd, recunoscînd cele cinci-șase capete care se înghesuiau în jurul pictorului, se răzgîndi și își continuă drumul uitîndu-se în altă parte.

Ajuns acasă, se așeză să mănînce fără să scoată o vorbă.

— Nu vrei să-l aștepti pe Mani? îl întrebă Chloe pe un ton de reproș.

— O să mănînce cînd o să vină. Mi-e foame.

Cînd își lua înfățișarea înciudată, Malchos părea și mai durduliu decît de obicei, iar barba lui rotundă se înfoia.

— Ai iarăși probleme cu conducătorii de caravane, își dădu ea cu părerea...

Dar soțul ei tăcea și-și înghițea cu lăcomie pîinea, dumaticat după dumaticat, privindu-și doar degetele. Chloe nu mai stărui, continuînd să se agite în jurul lui.

După ce mîncă și fructe, nu-și mai făcu siesta, ci se duse să se așeză pe o pernă, prefirîndu-și furios boabele mătaniilor de chihlimbar. Un ceas mai tîrziu se ivi și Mani. Malchos nu-și ridică privirea către el.

— Cînd am traversat grădinița, te-am văzut... Erai în plină discuție cu niște indivizi... Îi cunoști?

— Nu. Tocmai desenam o ghirlandă cu cerneală roșie, au venit la mine, iar eu le-am vorbit.

— Fără să-i cunoști?

— În afara celor din casa ta, nu cunosc pe nimeni în acest oraș.

— Am să-ți spun cine sînt acei oameni: niște trîntori, oameni de nimic, țicniți, bețivi, toți cei care n-au altceva mai bun de făcut dimineața decît să piardă vremea pe maidane... Nu spui nimic! Puțin îți pasă că cei ce te ascultă sînt cei mai răi derbedei din cartier!

Mani tăcea. Era însă atîta nevinovăție în muțenia acestui copil de douăzeci și patru de ani, a acestui copil mare, bărbos și înveșmîntat în straie bălțate, încît Malchos nu mai stăruia. Își lăsă brațele în jos, închizînd ochii pe jumătate, și se duse să-și facă siesta inutil amînată.

În zilele următoare, tyrianul se feri să mai treacă prin grădină. Prefera să facă un ocol mare decît să nimerească iarăși peste cunoștințele de proastă calitate ale lui Mani. Să fi fost din curiozitate, din lehamite sau din simplă nebăgare de seamă că-și reluă, o săptămînă mai tîrziu, vechiul drum? Spectacolul era, de data asta, diferit. Vreo cincisprezece persoane îl înconjurau acum pe pictor, printre ele și vreo doi-trei dintre acei gură-cască din prima zi, dar și oameni de toate condițiile, printre care un vecin, tyrian ca și Malchos, și bogat, și respectat. Stînd, ca de obicei, cu piciorul stîng îndoit sub el, fiul ținutului Babel își ținea cartea deschisă în față, dar